

Nisse i Trånshult

en småländsk byterrorist på 1850-talet.

Den siste som avrättades på Ruda galgbacke.

Lördagen den 29 nov. 1851 på morgonen kommer ett bud från Trånshults by, som då för tiden tillhörde Högshy församling, till kronolänsman Joh. Pettersson i Högshy och kallar honom dit, emedan där kvällen förut begåtts ett fasansfullt mord, för vilket tjänstgörande soldaten vid Livkompaniet av Kungl. Calmar regemente, 47-åriga Jonas Boston, boende i sagda by, fallit offer.

Så fort sig göra lät kuskade länsmannen dit och höll ett första förhör i den ruskiga affären. Härom berättar han själv i ett till Handbörds Härederätt sedermera ingivet portokoll bl. a. följande:

"Sedan jag erhållit anmälan om mordet begav jag mig till Trånshult i och för undersökning. Vid ankomsten gjorde jag mig först förvissad om brottets verklighet medelst besiktning av liket och fann detta tyvärr grundat. Det rysliga föremål som härvid mötte blicken är mig icke möjligt att beskriva, då jag nämligen fann och ganska väl igenkände soldaten Boston icke allenast misshandlad, varom flera åkommor i huvudet buro vittne utan även halsen alldeles avskuren till den förfärliga grad att långt mera av kroppens delar än strupen blivit med kniv genomträngda och avskurna. Härefter företog jag den tilltänkta undersökningen för upptäckande av banemannen till detta fasaväckande brott, heter det vidare i länsmannens rapport. Därvid inhämtades att en f. d. bonde i Trånshult, Nils Petter Nilsson, sedan någon tid burit så stort hat till Boston att han flera gånger i vittnena närvaro yttrat sin avsikt att taga honom (Boston) av daga.

Detta hat skulle haft sin grund, dels i att B. beskött Nilsson för att ha frånstulit honom en bagge, dels i att Boston blivit åberopad som vittne i ett vid häradsrätten mot N. anhängiggjort mål angående hemgång m. m. vilket vittnesmål N. fruktade skulle bliva för honom graverande.

Vid förhöret framkom bl. a. att Boston tidigt på fredagsmorgonen gått bort från sitt hem under uppgift till hustru och barn att han icke skulle återkomma förrän tinget var slut på det han därigenom skulle undvika Nils Petter Nilssons förföljelser med mutor och hot om hämnd för berörda orsaker. Han

gick dock inte längre än till sin svåger, arbetskarlen Nils Boman, som bodde i närheten. Här uppsöktes Boston av arbetskarlen Gustaf Mårdh, även från Trånshult, med anmodan från Nils Petter Nilsson (vilken på väg till Bomans kvarstannat i Ernebro, ett närbeläget torp), att medfölja hem till byn för att i godo bilägga den tvist som uppstått mellan Nilsson och Boston. Ehuru B. fruktade att sådant skulle sluta illa medföljde han dock, (kär åt supen, som var i sikte, anmärker länsmannen) och alla tre, Boston, Nilsson och Mårdh, följdes därefter åt hem mot Trånshult. Komna dit vid 2-tiden, gick Boston hem och de andra två till Nilssons bostad dit Mårdh hämtat en kanna brännvin som intressenterna "säl" till och som köpts i Ryningsnäs. Boston stannade inte hemma mer än ca en kvarts timme, "varunder han beklagade sig över Nilssons sinnelag att vilja dels muta, dels hämnas på honom". Hustrun och den hemmavarande sonen, Nils Henrik, både honom att icke vidare umgås med Nilsson, allra minst den dagen, men Boston förklarade att han skulle gå till N. för att få utlovad betalning för den bortkomna baggen, en riksdaler banko. Boston gick.

Ett hemskt dåd.

Hos Nilsson "förekom intet annat än superi" vari deltog, förutom värden själv och Boston, bonden Carl Ryding och dennes fader, undantagsmannen Lars Ryding, samt drängen Mårdh. Denna sysselsättning fortsattes tills skymningen inbröt varefter samtliga, med undantag av Nilsson, som stannade hemma, begåvo sig till Lars Rydings bostad, där pokulerandet fortsatte "under sådant prat och stojeri som är vanligt mellan berusade personer". Härunder märktes Nils Petter Nilsson, vilken icke varit inne hos Rydings, stående utanför gavelfönstret för att, som det förmodades, överfalla Boston då denne omsider skulle begiva sig hem. Efter en stunds vistelse hos Rydings varunder Boston syntes ha förmärkt och fruktat att stunden nalkades då den utlovade hämnden skulle verkställas hade han sagt: "Vill de slå mig, så få de, det kan ingen hjälpa", vartill Lars Ryding svarat:

"Sådant skall ej hända — jag ska följa dig hem". Då de båda kort därefter skulle gå ut genom dörren i avsikt att bege sig hem till Boston fick denne, av Nilsson, som stått dold bakom dörren, ett så våldsamt slag i huvudet att han stöp, varpå N. grep tag i honom och drog honom några steg åt sidan. Stället, där denna hemska gärning förövades, gav sig väl tillkänna genom den myckenhet blod som fanns kvar vid undersökningstillfället och som trängt tämligen djupt ner i jorden. Ett litet stycke därifrån fanns ytterligare en stor blodpöl. Såväl Lars Ryding som arbetskarlen Gustaf Mårdh uppgåvo vid detta första förhör att de sett Nils Petter Nilsson "icke allenast tilldela Boston slaget när han kom ut ur stugan utan Mårdh tillade att han även förmärkt det ögonblick då missgärningen fullbordades, men hur nära intill brottsplatsen han då befann sig har han ej uppgivit". Så långt länsmannens redogörelse.

En förhärdad brottsling.

Den för mordet misstänkte, bonden Nils Petter Nilsson, född den 21 oktober 1821 och således 30 år gammal, blev genast häktad och fick följa med länsman Pettersson tillbaka samt insattes i häradshäktet i väntan på en första rannsaking, vilken ägde rum å tingsstämma i Sölby den 2 december. Samtidigt hade N. även att svara för att han den 5 sept. med stenar sönderslagit fönstren hos malmslagaren Carl Persson i Forsaryd varjämte han samma kväll inträngt i torparen Daniel Jonssons från Trånshult hus och därvid "slagit denne och hans hustru blå och blodiga".

Den mördades änka och 19-åriga son voro närvarande vid tinget.

Svaranden, som var en kraftig man med ljust hår och blå ögon, visade i sitt uppträdande "djärvhet och övermod" och syntes inte alls berörd av att stå ansikte mot ansikte med sitt offers efterlevande. För brott sade han sig aldrig ha varit tilltalad och angående de nu mot honom angivna erkände han väl att han den 5 sept. varit inne i Daniel Jonssons bostad, men förnekade bestämt att han där på minsta sätt förgått sig. Det skulle i stället ha varit Carl Ryding, som våldfört makarna J. Likaledes bestred Nilsson åtalet rörande fönsterinslagningen hos Carl Persson i Forsaryd samt att han varit orsak till eller deltagit i soldaten Bostons avdaga-tagande. Han ville inte alls vidgå att han någonsin hyst, än mindre uttalat illvilja mot den dödade "med vilken han icke hade någon osämja". Boston hade väl blivit åberopad till vittne emot honom ifråga om föremålets hemgången hos